Cena 20 gr.

Nr. 45 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Rok III

RZEMIOSŁO

TYGODNIK

Organ Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej

REDAKCJA I ADMINISTRACJA WARSZAWA, UL. MAZOWIECKA 1 m. 4, TEL. 665-57

KONTO P. K. O. 6066 — DZIAŁ OGŁOSZEŃ: ŻELAZNA 56, TEL. 5-22-05

Warszawa, niedziela dn. 9 grudnia 1934 r.

Nowy Zarząd Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej

Dnia 30 listopada 1934 r. Pan Minister Przemysłu i Handlu mianował nowy Zarząd Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej w składzie następującym: Prezes Antoni Snopczyński, poseł na Sejm (Warszawa), pierwszy wiceprezes Józef Sierakowski, mistrz krawiecki (Warszawa), drugi wiceprezes S. Glocer, mistrz blacharski (Warszawa), członkowie Zarządu: Antoni Szmalenberg, mistrz ślusarski (Warszawa), Edmund Bernatowicz, mistrz piekarski, Dr. Robert Jahoda-Żółtowski, prezes Izby Rzemieślniczej (Kraków), Julian Altman, mistrz garbarski (Warszawa).

Członkami Komisji Rewizyjnej mianowani zostali pp.: Władysław Lejman, mistrz mularski (Warszawa), jako przewodniczący oraz Leopold Kamler, mistrz stolarski (Warszawa) i Eljasz Głowiczower, mistrz jubilerski (Warszawa).

Równocześnie Pan Minister Przemysłu i Handlu mianował Prezesem Rady Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej p. Władysława Zakrzewskiego, mistrza stolarskiego, prezesa Izby Rzemieślniczej w Poznaniu.

* * *

Dnia 4 grudnia b. r. odbyło się w lokalu Związku Izb Rzemieślniczych R. P. powitanie nowego Prezesa Związku p. posła Antoniego Snopczyńskiego, który w dniu tym objął urzędowanie.

W sali Prezydjum Związku zebrali się kierownicy wydziałów Związku, poczem Dyrektor Związku p. Bolesław Sikorski w serdecznych słowach powitał p. Prezesa podnosząc jego wielkie zasługi dla rzemiosła i wyrażając przekonanie, że pod jego kierownictwem program prac zakreślony przez Samorząd Rzemieślniczy i uzgodniony z władzami państwowemi wejdzie w stadjum pomyślnej realizacji. P. Dyrektor Sikorski zapewnił, że pracownicy Związku Izb, którzy z oddaniem się i poświęceniem godnem uznania oraz z pełnem poczuciem swych obowiązków obywatelskich pełnią swe funkcje służąc rzemiosłu wiedzą i zdobytem doświadczeniem w dalszej wytrwałej pracy przyczynią się skutecznie do powodzenia zamierzeń Zarządu skierowanych ku podniesieniu, rozwojowi i odrodzeniu rzemiosła w Polsce.

Imieniem pracowników Związku składał życzenia i witał p. Prezesa p. Wiktor Poźniak. Wyraziwszy żywe zadowolenie, że ster i kierownictwo Związku obejmuje sztandarowy przewódca rzemiosła, znany i uznany przez społeczeństwo, mówca oświadcza, że pracownicy dołożą wszelkich starań, aby stworzyć harmonijną atmosferę, pełną wzajemnego zaufania. Pracownicy Związku, którzy w pracę swą wkładają nietylko wysiłek myśli ale gorący entuzjazm i oddanie się ideowe, wyrażają przekonanie, że Pan Prezes tej stronie ich działalności nada właściwy kierunek, zsyntetyzuje ją i ujmie w konkretne kształty dla dobra rzemiosła polskiego.

P. Prezes Snopczyński w gorących słowach dziękował p. Dyrektorowi Sikorskiemu i pracownikom Związku za serdeczne powitanie i słowa uznania za dotychczasową pracę i podkreślił organiczną współzależność dalszych wysiłków Zarządu Związku Izb od tempa prac poszczególnych jego wydziałów. Dotychczasowe wyniki usiłowań, które p. Prezes miał możność obserwować jako członek Zarządu Związku Izb pozwalają żywić całkowicie uzasadnioną nadzieję, że w nadchodzącym nowym okresie, wiele spraw znajdzie pomyślne rozwiązanie i że w ten sposób idea, której wspólnie wszyscy służymy nabierze konkretnej treści i realnych form.

Po powitaniu P. Prezes Snopczyński w towarzystwie p. Dyrektora Sikorskiego odwiedził wszystkie wydziały Związku zapoznając się z tokiem bieżących prac.

×

Dnia 5 grudnia b. r. do siedziby Związku Izb przybył w pełnym składzie Zarząd Związku Rzemieślników Chrześcijan R. P., którego p. poseł Snopczyński jest prezesem w celu złożenia gratulacyj. W imieniu przybyłych przemawiali pp. Jan Mencel, Wacław Wojciechowski i dyr. Józef Głapiński, wyrażając żywą radość, że kierownictwo Zarządu Związku Izb objął prezes najpoważniejszej i najstarszej społecznej organizacji rze-

mieślniczej. Mówcy dali wyraz przekonaniu, że dzięki połączeniu obu godności w jednej osobie rozpocznie się okres jak najściślejszej współpracy Samorządu Rzemieślniczego z organizacjami społecznemi rzemiosła, która niewątpliwie wyda jak najlepsze owoce zwłaszcza w kierunku gospodarczego podniesienia stanu rzemieślniczego.

Odpowiadając p. Prezes Snopczyński serdecznie podziękował Zarządowi i stwierdził, że już zostały poczynione kroki zmierzające ku zaciśnieniu kontaktu sfer samorządowych ze społeczno-gospodarczemi i należy mieć nadzieję, że stanie się to z niezaprzeczoną korzyścią dla interesów gospodarczych rzemiosła i kraju. P. Prezes Snopczyński liczy na pomoc całego społecznie zorganizowanego rzemiosła w pracy nad osiągnięciem najlepszych wyników wspólnych usiłowań.

Prezydjum Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej

ANTONI SNOPCZYŃSKI

Poseł na Sejm.

Urodzony w r. 1894 w Jasieńcu z. Warszawskiej.

W wojnie światowej brał czynny udział jako oficer armji rosyjskiej, a podczas rewolucji przyczynił się w znacznej mierze do utworzenia oddziałów Wojska Polskiego na Wschodzie.

Służąc bez przerwy w szeregach polskich, w końcu 1921 r. jest zmuszony zdemobilizować się jako ciężko okaleczony inwalida. Wychodzi z armji jako szef Wydziału Statystycznego Dep. Artylerji i Uzbrojenia.

Będąc inwalidą nie może pracować w zawodzie budowlanym, jako swej specjalności i uzupełnia swe wykształcenie studjami w Szkole Nauk Politycznych, ukończywszy poprzednio Akademicki Kurs dla Wyższej Administracji Państwa przy Uniwersytecie Warszawskim. W tym czasie zostaje mianowany wyższym urzędnikiem w Delegacji do spraw reparjacji z Rosji a po zakończeniu jej prac opuszcza służbę państwową.

Od r. 1928 piastuje mandat poselski z listy BBWR. W pracach Sejmu bierze żywy udział i jest prezesem Sejmowej Komisji Opieki Społecznej.

W pracy społecznej p. Prezes Snopczyński rozwinął niezwykle obszerną działalność, poświęcając szczególnie wiele uwagi i pracy rzemiosłu polskiemu. Piastuje godności: Prezesa Izby Rzemieślniczej w Warszawie, Prezesa Muzeum Rzemiosł i Sztuki Stosowanej, Prezesa Rady Związku Inwalidów Wojennych, Prezesa Kolonij inwalidzkich im. Marszałka Piłsudskiego i w. in. W pierwszej połowie 1934 roku przeprowadza konsolidację rzemiosła chrześcijańskiego, zwaśnionego dotąd pod względem politycznym i zostaje wyniesiony na godność Prezesa Związku Rzemieślników Chrześcijan Rzeczypospolitej Polskiej. W Zarządzie Związku Izb Rzemieślniczych zasiada od chwili jego powstania, ostatnio na mocy nominacji Pana Ministra Przemysłu i Handlu zostaje jego Prezesem. Posiada odznaczenia wojskowe i cywilne.

JÓZEF SIERAKOWSKI

Mistrz krawiecki.

Urodzony w roku 1886 w Warszawie. Po ukończeniu studjów zawodowych wyjeżdża zagranicę, przebywając kolejno w Austrji, Szwajcarji i Francji, gdzie kończy z odznaczeniem Akademję Kroju. Po powrocie do kraju otwiera własny zakład, który prowadzi dotąd.

Od wczesnych lat jest czynnym uczestnikiem ruchów wolnościowych, ponadto współdziała w organizacjach kulturalno-oświatowych, gimnastycznych itd. Jako jeden z założycieli i członek Zarządu 4-go gniazda „Sokoła" od r. 1905 uczestniczy w akcji niepodległościowej, a od wybuchu wojny pozostaje w kontakcie z przedstawicielami legjonów. W czasie wojny organizuje milicję obywatelską i przejmuje więzienie od władz rosyjskich przy ulicy Długiej.

Przez szereg lat pełni funkcje sekretarza a następnie do roku 1934 podstarszego cechu krawców m. st. Warszawy. Pracuje intensywnie na odcinku szkolnictwa zawodowego w charakterze doradcy, egzaminatora i wykładowcy. Jest członkiem Komisji Oświaty zawodowej przy Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz autorem podręcznika kroju dla szkół zawodowych. Wraz z posłem Snopczyńskim przeprowadza konsolidację rzemiosła chrześcijańskiego, które obdarza go godnością wiceprezesa Związku Rzemieślników Chrześcijan Rzeczypospolitej Polskiej. W pierwszym Zarządzie Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej pełni godność członka Zarządu, w następnym powołany jest na stanowisko pierwszego Wiceprezesa. Odznaczony Krzyżem Zasługi.

S. GLOCER

Mistrz blacharski.

Urodzony w roku 1877. Po ukończeniu studjów zawodowych założył w r. 1902 w Warszawie własny warsztat wyrobów blaszanych, który po dziś dzień prowadzi.

W pracy społecznej bierze czynny udział od wczesnej młodości. Od r. 1916 pełni funkcje członka Zarządu Centralnego Związku Rzemieślników Żydów w Polsce, a następnie wiceprezesa tegoż Związku. Od czasu powstania Cechu Zrzeszonych Blacharzy m. st. Warszawy piastuje mandat Starszego tegoż Cechu.

Czynny udział brał w zorganizowaniu żydowskiego ruchu spółdzielczego, jako wiceprezes Związku Żyd. Towarzystw Spółdzielczych w Polsce, członek Zarządu Banku dla Spółdzielni i t. d.

W r. 1920 był członkiem Komitetu Organizacyjnego, Komitetu Obrony Państwa Zjednoczonych Organizacyj Żydowskich przy Gminie Starozakonnych w Warszawie, a następnie członkiem tegoż Komitetu. Od r. 1929 piastuje mandat członka Zarządu Izby Rzemieślniczej w Warszawie. W r. 1932 Pan Minister Przemysłu i Handlu przyznał mu odznakę za wybitne zasługi w rzemiośle polskiem. Był członkiem Lokalnego Obywatelskiego Komitetu Pożyczki Narodowej. W uznaniu bezinteresownej pracy organizacyjnej, poświęconej realizacji Pożyczki Narodowej Komisarz Generalny nadał mu odznakę pamiątkową.

W Zarządzie Związku Izb Rzemieślniczych jest drugim Wiceprezesem.

Sprawa dyspens

Wskutek wniosków Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej Ministerstwo Przemysłu i Handlu wydało w podanej w tytule sprawie do wszystkich Urzędów Wojewódzkich i Komisarjatu Rządu m. st. Warszawy Nr. 60 z dnia 3 listopada 1934 r. Nr. PA. II-1/141 okólnik następującej treści:

„Ministerstwo Przemysłu i Handlu stwierdziło w swym okólniku Nr. 44 z dnia 14 września 1934 r., że „bez przychylnego wniosku izby rzemieślniczej (art. 146, ust. 1) władza przemysłowa I instancji nie może zwolnić nikogo od wykazania normalnego dowodu uzdolnienia w rzemiośle. Natomiast negatywny wniosek izby rzemieślniczej nie wiąże władzy przemysłowej wojewódzkiej, działającej w charakterze władzy odwoławczej".

W nawiązaniu do powyższego Ministerstwo wyjaśnia dodatkowo, że:

1) również i w tych przypadkach, kiedy władza przemysłowa działająca w pierwszej instancji, zamierza załatwić podanie o dyspensę rzemieślniczą odmownie — należy przesyłać akta sprawy właściwej izbie rzemieślniczej dla wypowiedzenia się;

2) wprawdzie przepisy art. 146 ust. 1 prawa przemysłowego nie odnoszą się do przysługującego władzy przemysłowej prawa **odmawiania** zaznaczonych dyspens i temsamem nie ograniczają tego prawa, jednakże z uwagi na cel zasięgania opinji izby rzemieślniczej w sprawach dowodu uzdolnienia zawodowego w rzemiośle jest rzeczą nader pożądaną, aby nie tylko negatywne, lecz także i pozytywne (przychylne) wnioski izby rzemieślniczej w sprawie zastosowania ulgi z art. 146 znajdowały w decyzjach władzy przemysłowej I instancji swą właściwą realizację. Stąd też w razie nadesłania przez izbę rzemieślniczą przychylnej opinji w konkretnej sprawie — władza przemysłowa powinna **w zasadzie** udzielić danemu petentowi żądanej dyspensy".

Przy powyższym okólniku Związek Izb Rzemieślniczych otrzymał od Ministerstwa Przemysłu i Handlu pismo z dnia 30 października 1934 r. Nr. PA. II-1/141 następującej treści:

„Ministerstwo Przemysłu i Handlu, przesyłając w załączeniu odpis okólnika Nr. 60 w sprawie zwolnień od przedkładania normalnego uzdolnienia zawodowego w rzemiośle, wyjaśnia, że procedura załatwiania przez władze przemysłowe II instancji odwołań w sprawie t. zw. dyspens rzemieślniczych zostanie w najbliższym czasie ustalona po uprzedniem porozumieniu się ze Związkiem Izb, o czem Związek będzie w stosownej porze zawiadomiony".

Podając do wiadomości ogółu rzemiosła powyższy okólnik Nr. 60 oraz pismo Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Związek Izb Rzemieślniczych zauważa, że z treści wspomnianego okólnika należałoby dojść do przekonania, iż władza przemysłowa I instancji powinna przy rozstrzyganiu sprawy o dyspensę uwzględniać zarówno nieprzychylny, jak i przychylny wniosek Izby Rzemieślniczej.

Kronika samorządowa

Z IZBY RZEMIEŚLNICZEJ W KATOWICACH

W dniu 28 listopada b. r. odbyło się zebranie plenarne członków Izby Rzemieślniczej w Katowicach pod przewodnictwem prezesa tejże p. **Piotra Łyszczaka** i z udziałem delegata Ministerstwa Przemysłu i Handlu p. **Radcy Juzwy.**

Na zebraniu tem przyjęto budżet na rok 1935, uchwalony przez Zarząd, ustalono opłaty za rejestrację umów o naukę, czynności komisji kwalifikacyjnej i poświadczenia, stwierdzające prawa nabyte.

Następnie przyjęto proponowany przez Zarząd Izby Rzemieślniczej regulamin zebrań i powołano do współpracy następujące komisje: opinjodawczą, szkolną, oświatowo-kulturalną, gospodarczo-zawodową, podatkową, lustracyjną, oraz kwalifikacyjną.

Na podkreślenie zasługują uchwały, powzięte w sprawie ograniczenia liczby uczniów, przyjmowanych na naukę rzemiosła. Według tej uchwały na jednego mistrza może być zatrudniony 1 uczeń, natomiast na jednego mistrza i 1 czeladnika 2 uczniów, zaś na dalszych 2 stale zatrudnionych czeladników 1 uczeń, przyczem w poszczególnych grupach rzemiosł ograniczono najwyższą normę przyjmowania uczniów i to: 1) **w grupie budowlanej** — do 20 uczniów (ciesielstwo do 10 uczniów), 2) **w grupie metalowej** — kowalstwo i ślusarstwo—do 10 uczniów, blacharstwo do 5 uczniów, 3) **w grupie spożywczej** — do 3 uczniów, 4) **w grupie drzewnej** — do 5 uczniów, 5) **w grupie włókienniczej** — do 3 uczniów, 6) **w grupie skórzanej** — do 3 uczniów, 7) **w grupie usług osobistych** — (fryzjerstwo) — do 4 uczniów.

Wyjątek uczyniono dla grupy metalowej, w której na 1 mistrza można kształcić 2 uczniów.

Powyższa uchwała, powzięta, celem ograniczenia liczby uczniów, przyjmowanych na naukę rzemiosła, ma niezmiernie doniosłe znaczenie, gdyż wiąże się ze sprawą niezdrowej konkurencji wśród samodzielnych rzemieślników oraz z kwestją bezrobocia na terenie rzemiosła, a w szczególności wśród czeladników, albowiem niektórzy mistrzowie zatrudniają nadmiernie wysoką liczbę uczniów. Inni mistrzowie w tym samym zawodzie zatrudniają daleko mniejszą liczbę, wobec czego mistrz, zatrudniający większą liczbę uczniów staje się niesłusznie konkurencyjnym, a jednocześnie powoduje wzrost bezrobocia wśród czeladników.

Drugą doniosłą sprawą było powzięcie uchwały w sprawie walki z nielegalną konkurencją zgodnie z postanowieniami polskiego prawa przemysłowego. Mianowicie uchwalono zwrócić się do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego z prośbą o wydanie podległym władzom przemysłowym I. instancji odpowiedniego zarządzenia, by organizacje rzemieślnicze za pośrednictwem ustanowionych w tym celu komisyj lustracyjnych upoważnione zostały do kontrolowania nielegalnych warsztatów i stwierdzenia osób, nieuprawnionych do wykonywania rzemiosła.

Wreszcie **uchwalono jednogłośnie uznać czasopismo „Rzemiosło"**, wydawane przez Związek Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie, **jako organ oficjalny Izby Rzemieślniczej w Katowicach,** a jednocześnie **wydać odezwę do wszystkich organizacyj rzemieślniczych o udzielenie temuż czasopismu poparcia moralnego i materjalnego,** wychodząc z

założenia, że posiadanie własnej prasy rzemieślniczej ma niezmierne znaczenie dla interesów całego rzemiosła, zwłaszcza, że **na terenie województwa śląskiego nie wychodzi żadne czasopismo rzemieślnicze** o charakterze ogólnym poza dwoma czasopismami zawodowemi.

Zaznaczyć wypada, że Izba Rzemieślnicza, która niegdyś wydawała czasopismo „Rzemieślnik Śląski", zawiesiła je z dniem 1. stycznia 1934 r.

Z życia rzemiosła

ZJAZD RZEMIOSŁA POWIATU LIPNOWSKIEGO W LIPNIE

W dniu 25.XI.34 roku odbył się w Lipnie Zjazd Rzemiosła powiatu Lipnowskiego, zwołany przez Radę Cechów w Lipnie.

Na Zjazd ten przybyło 108 przedstawicieli ze wszystkich prawie miejscowości powiatu. Pozatem przybyli na Zjazd pp. Wardeński, zastępca Starosty Pow. w Lipnie, Jan Łazarewicz, Dyrektor Izby Rzemieślniczej we Włocławku, Uzarowicz, burmistrz miasta Lipna, Jaworski — referent Starostwa w Lipnie.

Zebranie zagaił prezes Rady Cechów w Lipnie, p. Janusz Wencel, podkreślając konieczność zwoływania Zjazdów, znaczenie jakie one mają, oraz omówił ogólne położenie gospodarcze rzemiosła, wskazując jednocześnie na konieczność takich poczynań, któreby ułatwiły mu wyjście z obecnej trudnej sytuacji.

Sprawy podatkowe i świadczeń socjalnych w bardzo obszernym referacie szczegółowo omówił p. Janusz Wencel. Po obszernej dyskusji nad referatem, uchwalono następujące rezolucje:

1) aby władze skarbowe przy ustalaniu podstaw obliczania podatku przemysłowego od obrotu i podatku dochodowego nie ustalały tych podstaw jednakowo dla całego terenu województwa czy R. P., lecz by brały pod uwagę warunki gospodarcze danego powiatu lub terenu danego Urzędu Skarbowego i z tem związaną zamożność i możliwości płatnicze podatników;

2) aby rzemieślnicy sprzedający w dnie targowe wyroby własnych warsztatów na targach, nie byli zmuszeni do wykupywania świadectw handlowych kategorji IV-ej, gdyż posiadają świadectwa przemysłowe na warsztat VIII kat.;

3) aby rzemieślnicy rzeźnicy-wędliniarze, posiadający świadectwa przemysłowe na warsztaty, nie musieli wykupywać świadectw handlowych na sprzedaż wyprodukowanych przez siebie towarów;

4) aby Ubezpieczalnie Społeczne obliczały składki ubezpieczeniowe od istotnych zarobków pracowników, aby terminatorów zaliczały do najniższej grupy ubezpieczeniowej z uwagi na nieznaczną lub żadną korzyść, jaką osiąga rzemieślnik, kształcąc terminatora, oraz aby odwołania, składane od niewłaściwego wymiaru składek, były załatwiane w możliwie krótkim terminie.

Wielkie zainteresowanie i ożywioną dyskusję wywołał referat, wygłoszony przez p. dyrektora Jana Łazarewicza o noweli ustawy przemysłowej. Referent podkreślił wszystkie nowo wprowadzone do noweli przepisy, które bezwątpienia okażą się po wprowadzeniu ich w życie korzystne dla wielu gałęzi życia rzemieślniczego, a w pierwszym rzędzie w walce z nielegalnem rzemiosłem. Pozatem podkreślił, że obecnie władze administracyjne, mając dzięki znowelizowanej ustawie do pomocy właściwe przepisy prawne, będą mogły bardziej skutecznie i rygorystycznie ścigać nie stosujących się do przepisów ustawy przemysłowej.

Po zreferowaniu przez p. Janusza Wencla sprawy konieczności powołania do życia naczelnej powiatowej organizacji rzemieślniczej, która koordynowałaby prace i wysiłki rzemiosła całego powiatu, zebrani uchwalili objąć działalnością Rady Cechów w Lipnie teren całego powiatu. Dla ułatwienia i zrealizowania prac podejmowanych przez Radę Cechów, uchwalono, że Rada powoła we wszystkich miejscowościach, skupiających większe ilości rzemieślników, swoich mężów zaufania. Stały kontakt z nimi ułatwi poznanie potrzeb rzemiosła danego ośrodka.

Pozatem szeroko została omówiona sprawa kształcenia młodego pokolenia rzemieślniczego, oraz sprawy egzaminacyjne.

W końcu zebrani na Zjeździe uchwalili wysłać depesze do Pana Wojewody Warszawskiego oraz do Związku Izb Rzemieślniczych z podziękowaniem za opiekę i z zapewnieniem dalszej pracy i wysiłku dla dobra Rzeczypospolitej Polskiej.

Reforma ustroju klas średnich w Belgji

Rząd belgijski przedłożył Najwyższej Radzie Klas Średnich do zaopinjowania kilka tez, mających służyć za podstawę reformy ustroju Klas Średnich.

Zanim przejdziemy do omówienia tych tez w najogólniejszych zarysach, postaramy się zobrazować podstawy prawne belgijskich organizacyj rzemieślniczych.

Belgja nie zna rzemiosła w pojęciu polskiego prawa przemysłowego; nie zna ona rzemiosła ani w znaczeniu obecnie używanem, ani też tradycyjnem jak np.: w Jugosławji, Italji, Polsce i t. d.

Istniejącego w Belgji pojęcia Klas Średnich nie należy mieszać z pojęciem stanu średniego. Klasy Średnie w Belgji obejmują: rzemiosło, w najobszerniejszem tego słowa znaczeniu; drobny przemysł, drobny handel, drobne rolnictwo, zawody wolne, urzędników, i t. p. jednem słowem wszystkich samodzielnych pracowników, których podstawą utrzymania jest dochód z pracy.

Organizacje zawodowe Klas Średnich w Belgji są wolne. Oprócz nich istnieją organizacje o charakterze urzędowym, a mianowicie: „Izby Rzemiosł i Drobnego Handlu". Do nich należy organizowanie rzemiosła i drobnego handlu. W każdej prowincji istnieje jedna Izba, powołana w drodze dekretu królewskiego, ustalającego równocześnie jej zakres działania.

W skład Izby Rzemiosł i Drobnego Handlu wchodzą przedstawiciele po jednym z każdego stowarzyszenia zawodowego, międzyzawodowego i gospodarczego, działającego od 5 lat w okręgu Izby. Jako stowarzyszenia gospodarcze w okręgu Izby uważa się stowarzyszenia założone przez rzemieślników lub detalistów w celu wspólnego zakupu surowców, półfabrykatów dla użytku członków względnie w celu wspólnej produkcji pewnych przedmiotów lub zorganizowania kredytów dla członków albo w końcu popierania rzemiosła i drobnego handlu pod względem technicznym i ekonomicznym.

Mandat członka Izby Rzemiosł i Drobnego Handlu trwa 6 lat.

Rozporządzenie Ministerjalne u-

stala listę stowarzyszeń zawodowych, które są powołane do wyznaczania stałych delegatów do Rad Izb. Technicznie przeprowadza wybory gubernator prowincji. Budżety Izb Rzemiosł i Drobnego Handlu stanowią składki stowarzyszeń reprezentowanych i dodatkowe subwencje władz publicznych.

Na zebraniu konstytucyjnem Izba Rzemiosł i Drobnego Handlu wybiera na 6 lat biuro, składające się z prezesa, wiceprezesa, sekretarza, skarbnika i 3 członków. Izby mogą wyznaczyć sekretarza i skarbnika z poza swego łona. Zadaniem Izb Rzemiosł i Drobnego Handlu jest badanie wszelkich środków, zdążających do podniesienia drobnego przemysłu i drobnego handlu, a mianowicie: opieka i obrona interesów rzemiosła i drobnego handlu, rozwój ducha stowarzyszeniowego wśród Klas Średnich, kształcenie zawodowe, nauka rzemiosła, wybór zawodu, pośrednictwo pracy, badanie warunków pracy, warunków produkcji, zajmowanie się sprawami oświaty zawodowej itp.

Przy spełnianiu tych zadań Izby Rzemiosł i Drobnego Handlu współdziałają z władzami publicznemi i mogą przedsiębrać wszelkie środki, mające na celu obronę interesów rzemiosła i drobnego handlu, których listę określi Minister Przemysłu i Klas Średnich. Izby Rzemiosł i Drobnego Handlu współdziałają w utworzeniu Najwyższej Rady Klas Średnich.

Izby podlegają nadzorowi Ministra Przemysłu i Klas Średnich, któremu składają sprawozdanie ze swej działalności jak również gubernatorowi prowincji. Samorząd terytorjalny, gminny i prowincjonalny mogą zasięgać opinji Izby Rzemiosł i Drobnego Handlu w sprawach, dotyczących obrony interesów rzemiosła i handlu.

Przy Ministerstwie Przemysłu i Klas Średnich jest utworzona Najwyższa Rada Klas Średnich. Rada ta ma charakter czysto doradczy, omawia sprawy, powierzone jej przez Ministerstwo Przemysłu i Klas Średnich, które dotyczą interesów ekonomicznych i zawodowych rzemiosł i drobnego handlu. Najwyższa Rada Klas Średnich składa się z 16 przedstawicieli wybranych w Izbach Rzemiosł i Drobnego Handlu przez czynnych rzemieślników i detalistów według następujących kategorji:

1) 4-ch dla rzemiosł i handlu z przemysłu odzieżowego,

2) 4-ch dla rzemiosł i handlu z przemysłu budowlanego,

3) 2-ch dla rzemiosł i handlu z dziedziny transportu,

4) 2-ch dla rzemiosł i handlu dotyczących sztuki przemysłowej, z 5 członków mianowanych przez Ministra Przemysłu i Klas Średnich oprócz dyrektora Klas Średnich, który wchodzi z urzędu w skład Najwyższej Rady; i w końcu z 5 członków kooptowanych z pośród osób najbardziej kompetentnych w sprawach ekonomji i techniki rzemiosł i drobnego handlu. Mianowanie członków kooptowanych odbywa się na posiedzeniu członków Rady. Prezes Najwyższej Rady Klas Średnich jest mianowany w drodze dekretu królewskiego z pośród członków Rady. Wiceprezesa i sekretarza jak również skarbnika mianuje Minister Przemysłu i Klas Średnich.

Ustrój Izby Rzemiosł i Drobnego Handlu jest oparty na rozporządzeniu królewskiem z dnia 24 stycznia 1928 r. i od tej daty żadnej zmiany nie było.

Dopiero obecnie Rząd przedłożył Najwyższej Radzie Klas Średnich tezy do zaopinjowania. Tezy te dadzą się sprowadzić do następujących punktów:

1) czy należy zmienić ustrój prawny rzemiosła i drobnego handlu:

a) odnośnie do składu Izb (ewentualne rozszerzenie nomenklatury zrzeszeń, które należy wpisać na listę rzemiosł i drobnego handlu,

b) odnośnie systemu reprezentacyjnego (obecnie niektóre Izby łączą różne stowarzyszenia należące do tego samego zawodu albo posiadające charakter międzyzawodowy, a przeto dysponują większością w stosunku do innych zawodów, których jedynie zrzeszenia centralne przystąpiły do Izb).

c) odnośnie do zaliczenia prowizorycznego i warunkowego bez uprzednich obrad, zrzeszeń, które nie mają za sobą 3 lat istnienia,

d) odnośnie zakresu działania Izb należy sprecyzować ich rolę oraz zakres działania w dziedzinie nauki zawodu i w zakresie stosowania obowiązujących ustaw,

e) i odnośnie wszelkich innych punktów, co do których Izby pragnęłyby przedłożyć wnioski.

2) należy również zbadać sprawę ujednostajnienia praktycznych prac Izb (przedkładanie administracji publicznej za pośrednictwem Urzędu Klas Średnich spraw i wniosków, konieczność posiadania wydawnictwa własnego, któreby było orędownikiem interesów reprezentowanych przez Izby,

3) oprócz tych spraw dotyczących statutu organicznego Klas Średnich Rząd zażądał wypowiedzenia się w sprawach, dotyczących:

a) zasady przymusowości w organizacji rzemiosł i drobnego handlu,

b) uproszczenia zasadniczego w administracji skarbowej,

c) własności handlowej,

d) kredytu zawodowego,

e) poradnictwa zawodowego.

Z wyszczególnionych tez wynika, że Rząd belgijski zdążać będzie w reformie ustroju Klas Średnich do oparcia organizacji zawodowych Klas Średnich jak również samych Izb na podstawach analogicznych, na jakich jest oparty Samorząd Rzemieślniczy w Polsce. **A przeto nawet w Belgji, klasycznem państwie wolności gospodarczej, handlowej, organizacyjnej, oświatowej, przemysłowej ustawodawca doszedł do wniosku, że wolność ta została zachwiana i na pierwsze miejsce wysuwa się pytanie, co do charakteru organizacji zawodowych i gospodarczych.**

Tezy wysunięte przez rząd belgijski w zakresie organizacji Klas Średnich zrywają całkowicie z zasadami ustroju rzemiosła i handlu stosowanemi do dnia dzisiejszego w Belgji.

Dotychczasowy ustrój był właściwy w sensie prawno - ustrojowym dla wieku 19 i początku 20, lecz nie odpowiada obecnie wytworzonym warunkom gospodarczym i zawodowym.

Przez wysunięte tezy Rząd belgijski zmierza nie tylko do oparcia ustroju Klas Średnich na zgoła odmiennych zasadach, lecz również do rozszerzenia kompetencji Samorządu Klas Średnich.

Ustawodawca belgijski zamierza wprowadzić do zakresu działania Izb zagadnienie poradnictwa zawodowego (o której np. zapomniał ustawodawca polski), lecz dotychczasowe pominięcie tego zagadnienia należy tłumaczyć znaczniejszym rozwojem poradnictwa zawodowego w Belgji, co musiało znaleźć już wyraz w tezach przedłożonych przez Rząd o ustroju Klas Średnich, które w pierwszym rzędzie powołane są do popierania poradnictwa zawodowego.

Kazimierz Jaroszewski

OŚWIATA, WYCHOWANIE, KULTURA

Prace nad realizacja reformy szkolnictwa zawodowego rozwijają się w tak żywem tempie, że niemal każdy dzień przynosi nowe zagadnienia, nowe fragmenty, które dotąd często raczej w stanie podświadomym tkwiły w umysłach działaczy oświatowych. W pomyślnem i jak najbardziej wnikliwem i wszechstronnem przeprowadzaniu reformy szkolnictwa w równej mierze zainteresowane sa władze oświatowe jak i rzemieślniczy samorząd gospodarczy, to też nieustannie zacieśnia się i pogłębia kontakt obu zainteresowanych czynników.

Zagadnieniom szkolnictwa zawodowego, wychowania, oświaty i kultury rzemieślniczej poświęcaliśmy dotąd w miarę możności wiele miejsca. Obecnie pod wpływem przybierającej fali bieżących prac i dyskusyj rozszerzamy ten dział otwierając dlań stałe miejsce w naszem wydawnictwie. Równocześnie apelujemy do wszystkich rzemieślników, którym dobro przyszłego pokolenia rzemieślniczego leży na sercu, aby zechcieli dział poświęcony oświecie i kulturze rzemiosła studjować szczególnie pilnie i uwagami swemi dzielić się z Redakcją. Każdy głos, który wniesie do ogólnej dyskusji pierwiastki rzeczowe będzie wysłuchany i podany do publicznej wiadomości. Moment obecny jest szczególnie ważny dla przyszłości rzemiosła i dlatego sądzimy, że nasz apel nie pozostanie bez echa.

REDAKCJA.

Ku realizacji reformy szkolnictwa zawodowego

O sile Państwa decydują następujące czynniki:

1) zasobny skarb,
2) silna armja,
3) oświata.

Oświata zawodowa w szczególności jest dźwignią życia gospodarczego, motorem rozwoju i postępu technicznego.

W docenieniu roli i znaczenia dla życia gospodarczego oświaty zawodowej Rząd wprowadził jednolite formy szkolenia ogólnego i zawodowego ustawą z dnia 11 marca 1932 r. Idąc po linji wytkniętej, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego powołało do życia w drodze rozporządzeń Państwową Radę Oświecenia Publicznego i Państwową Komisję Oświaty Zawodowej, jako organy doradcze i opinjodawcze w zakresie szkolnictwa ogólnego i zawodowego. W wyniku długich i mozolnych prac Ministerstwa W. R. i O. P. i Państwowej Komisji Oświaty Zawodowej, w skład kórej wchodzi szereg przedstawicieli poszczególnych rzemiosł, zostały opracowane typy szkół i kursów dla bardzo wielu rzemiosł. Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 21 listopada 1933 r. o organizacji szkolnictwa zawodowego normuje szczegółowo formy szkolenia pracowników dla tych wszystkich rzemiosł, w których celowem i koniecznem jest ze względów oświatowych jak i ogólno państwowych, a ponadto zgodnem z interesami tych rzemiosł, organizowanie szkół zawodowych typu zasadniczego i różnych kursów zawodowych.

Z typami tych szkół i kursów zawodowych czytelnicy nasi mogli się zapoznać w poprzednich numerach „Rzemiosła".

Dla innych rzemiosł, dla których rozporządzenie z dnia 21 listopada 1933 r. nie przewiduje szkół zawodowych typu zasadniczego, pozostaje się jedyna forma szkolenia w drodze terminu i w szkole dokształcającej zawodowej.

Fakt, że rozporządzenie o organizacji szkolnictwa zawodowego przewiduje pewne typy szkół i kursów zawodowych dla niektórych rzemiosł, nie wyklucza szkolenia pracowników w tychże rzemiosłach przez termin i szkołę dokształcającą zawodową.

Ze szkół zawodowych typu zasadniczego i kursów ma wyjść element instruktorski wszechstronnie wyszkolony, kórego brak dziś odczuwamy.

Absolwenci tychże szkół, zasilać będą szeregi elity rzemieślniczej.

Ustawa o ustroju szkolnictwa oparta jest na zasadach, na których ma się dokonać ostateczna przebudowa ustrojowa i gospodarcza Państwa, jak również przebudowa psychiczna społeczeństwa.

W szczególności należy zwrócić uwagę na te postanowienia ustawy o ustroju szkolnictwa, które wprowadzają takie zasady, które mają Państwu ułatwić organizację wychowania i kształcenia ogółu na świadomych swych obowiązków twórczych obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, obywatelom tym zapewnić jaknajwyższe wyrobienie religijne, moralne, umysłowe i fizyczne oraz jaknajlepsze przygotowanie do życia, zdolniejszym zaś i dzielniejszym jednostkom ze wszystkich środowisk umożliwić osiągnięcia najwyższych szczebli naukowego i zawodowego wykształcenia.

Szkolnictwo zawodowe w myśl tejże ustawy ma za zadanie przygotować wykwalifikowanych zawodowo pracowników dla życia gospodarczego przez teoretyczne i praktyczne kształcenie zawodowe z uwzględnieniem potrzebnego zakresu wykształcenia ogólnego oraz przez wychowanie społeczno-obywatelskie.

Do dzieła realizacji reformy szkolnictwa zawodowego Rząd powołał czynniki gospodarcze i społeczne. Jeżeli chodzi o Samorząd Rzemieślniczy, to ten ostatni przez swego przedstawiciela w Państwowej Radzie Oświecenia Publicznego i przez licznych rzeczoznawców rzemieślniczych, którzy uczestniczyli w pracach poszczególnych sekcji Państwowej Komisji Oświaty Zawodowej, miał możność skonkretyzowania postulatów zarówno z punktu widzenia rzemieślniczego, jak i z punktu interesów oświaty zawodowej. Należy podkreślić w tem miejscu z całym naciskiem, że postulaty te były brane pod uwagę i uwzględniane w pracach Ministerstwa W. R. i O. P.

W ciągu prac Państwowej Komisji Oświaty Zawodowej przedstawiciele Ministerstwa W. R. i O. P. wielokrotnie oświadczali, że w pracach swych Ministerstwo nie abstrahują od życia gospodarczego, lecz reformę szkół zawodowych przeprowadzają w uwzględnieniu charakteru przedsiębiorstw, ich ilości, zatrudnienia w tych przedsiębiorstwach, kwalifkacyj pracowników itp.

Dziś można śmiało zaryzykować twierdzenie, że żadne rozporządze-

nie ministerjalne nie było przedmiotem tak usilnych i długoletnich prac, przy czynnym współudziale zainteresowanych czynników, w którym ustawodawca dał równocześnie tak wybitny przykład umiejętnego pogodzenia interesów prywatnych z ogólno-państwowemi. Tem się da wytłumaczyć fakt, że rozporządzenie z dnia 21 listopada 1933 r. nie spotkało się z najmniejszą ujemną krytyką w opinji publicznej.

Z tych wszystkich powodów ustawa o ustroju szkolnictwa jak również rozporządzenie wykonawcze o organizacji szkolnictwa zawodowego, zajmą pierwsze miejsce po ustawie przemysłowej i przepisach organicznych, odnoszących się do ustroju Samorządu Rzemieślniczego.

W dziedzinie reformy szkolnictwa zawodowego jesteśmy jednem z pierwszych państw, które dokonały tak olbrzymiego dzieła, gdyż należy podkreślić, że nie wszystkie państwa zdobyły się na jednolite formy szkolenia pracowników w rzemiośle, przemyśle, handlu i rolnictwie.

Dalsza reforma szkolnictwa zawodowego wymagać będzie opieki i wysiłków ze strony Rządu jak również Samorządów Terytorjalnych, Gospodarczych i organizacyj społecznych.

Samorządy Gospodarcze posiadają obszerny zakres działania w dziedzinie zakładania i popierania szkół i kursów zawodowych.

Rozporządzenie Prezydenta R. P. o Izbach Rzemieślniczych i ich Związku z dn. 27 października 1933 r. w art. 3 upoważnia Izby Rzemieślnicze do popierania szkół rzemieślniczych oraz do przyczyniania się w inny sposób do podniesienia sprawności zawodowej rzemieślników, mistrzów, czeladników i terminatorów. Związek Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej z mocy tegoż rozporządzenia ma za zadanie m. in. składanie władzom państwowym życzeń i wniosków, odnośnie szkolnictwa zawodowego. Związek Izb Rzemieślniczych ma prawo zakładania i popierania wszelkiego rodzaju instytucyj, przeznaczonych do podniesienia poziomu zawodowej oświaty rzemieślniczej i wzmożenia produkcji rzemieślniczej.

Korzystając z tak szerokich uprawnień powołany do życia Związek Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej rozpoczął pracę od podstaw. Prace Związku idą w kierunku w pierwszym rzędzie stworzenia trwałych podstaw finansowych dla szkolnictwa dokształcającego zawodowego, jak również w kierunku szczegółowego unormowania w sensie organicznym samego szkolnictwa dokształcającego zawodowego. Dotychczasowy stan prawny szkolnictwa dokształcającego zawodowego wytworzył taką sytuację, że Samorządy Terytorjalne uchylają się całkowicie od łożenia na koszty nauczania w szkołach dokształcających zawodowych, skutkiem czego sieć szkół dokształcających zawodowych jest dostatecznie rozbudowana w tych województwach, w których Państwo łoży całkowicie na utrzymanie szkół dokształcających zawodowych.

Następnie Związek Izb Rzemieślniczych zdąża w swych pracach do zapewnienia szkolnictwu rzemieślniczemu typu zasadniczego odpowiednich środków finansowych i tu należy podkreślić, że postulaty, wysunięte przez Związek Izb, znajdują całkowite zrozumienie u właściwych władz.

Krótki okres działalności Związku pozwala na stwierdzenie, że w swej działalności w dziedzinie szkolnictwa zawodowego a zwłaszcza tam, gdzie chodziło o zbliżenie warsztatów do szkoły i odwrotnie, o wysłuchanie postulatów miejscowego rzemiosła przez odnośne władze szkolne, zawsze miał zadanie ułatwione dzięki przychylnemu ustosunkowaniu się Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Stosunek ten będzie bardziej niezbędny przy rozbudowie sieci szkół zawodowych, przy wprowadzaniu nowych programów nauczania i przy realizacji polityki oświatowej i kulturalnej Związku Izb Rzemieślniczych, do której realizacji będzie powołany Naukowy Instytut Rzemieślniczy jako organ doradczy i opinjodawczy Związku Izb Rzemieślniczych.

Wnioski o rozbudowie sieci szkół zawodowych

W dniu 29 listopada 1934 r. odbyło się posiedzenie Państwowej Rady Oświecenia Publicznego, na którem delegat przemiosła Prezes Izby Rzemieślniczej w Krakowie p. dr. R. Jahoda-Żółtowski zgłosił szereg następujących wniosków, uzgodnionych ze Związkiem Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej:

Z punktu widzenia rzemiosła rozbudowa sieci szkół zawodowych typu zasadniczego winna być oparta na następujących zasadach:

I. Szkoły zawodowe.

1) Szkoły zawodowe stopnia niższego mające na celu przygotowanie pracowników pod względem praktycznym powinny być organizowane w tych miejscowościach, w których warsztat rzemieślniczy łącznie ze szkołą dokształcającą zawodową nie jest w możności wyszkolić wszechstronnie terminatora. Dotyczyć to będzie przedewszystkiem województw wschodnich oraz niektórych miejscowości woj. centralnych i południowych.

2) Gimnazja i licea rzemieślnicze mające na celu przysporzyć rzemiosłu pracowników o wyższym poziomie teoretyczno zawodowym, jak również elementu instruktorskiego, będą organizowane w uwzględnieniu potrzeb gospodarczych rzemiosła.

3) Przy rozbudowie sieci szkół zawodowych typu zasadniczego stopnia niższego, gimnazjalnego i licealnego Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego będzie zaciągać w poszczególnych przypadkach opinji Izb Rzemieślniczych i ich Związku.

4) Przy rozbudowie sieci szkół zawodowych obecnie istniejące szkoły przemysłowo-rzemieślnicze, powinny być przekształcone, przystosowane do potrzeb rzemiosła lub zlikwidowane.

5) Przy realizacji systemu sieci szkół zawodowych należy w drodze odpowiednich przepisów unormować wytwórczość warsztatów szkolnych w kierunku stępienia ostrza konkurencji wyrządzanej przez warsztaty szkolne warsztatom rzemieślniczym i nastawienia jej na zaspakajanie tych potrzeb gospodarczych w ekonomji narodowej, których warsztaty rzemieślnicze nie są w stanie zaspokoić.

6) Rozmieszczenie szkół zawodowych nie powinno być w zasadzie funkcyjnie związane z rozmieszczeniem warsztatów rzemieślniczych. Szkoły zawodowe

rzemieślnicze nie mają na celu bowiem tylko przysposabiania zawodowego pracowników dla rzemiosła, lecz przedewszystkiem podniesienia rzemiosł upadłych wskutek niemożliwości przystosowania się własnemi siłami do postępów technicznych i do stworzenia nowych przemysłów rzemieślniczych tam, gdzie są ku temu odpowiednie warunki naturalne.

II. Szkoły dokształcające zawodowe.

1) Sieć szkół dokształcających zawodowych i jej rozbudowa powinny być oparte na djametralnie odmiennych zasadach aniżeli szkoły zawodowe. Szkoły dokształcające zawodowe należy organizować w tych miejscowościach, gdzie są rozmieszczone warsztaty rzemieślnicze a to celem stworzenia warunków dla dokształcania zawodowego.

2) Szkolnictwo dokształcające zawodowe powinno być szczegółowo uregulowane w drodze oddzielnej ustawy czy rozporządzenia Prezydenta na wzór szkolnictwa zawodowego typu zasadniczego.

3) Należy stworzyć trwałe podstawy finansowe dla szkolnictwa dokształcającego zawodowego w drodze ustawodawczej i rozłożyć ciężary z tego tytułu w sposób jednolity między samorząd terytorjalny a Skarb Państwa.

4) Polityka dokształcania zawodowego powinna iść po linji:

a) podniesienia poziomu dokształcania zawodowego;

b) wprowadzenia we wszystkich szkołach dokształcających zawodowych dokształcania istotnie zawodowego a nie ogólnego, jak się to dziś praktykuje;

c) przesuwania w miarę możności i środków nauki wieczorowej na naukę dzienną, w ścisłej współpracy i porozumieniu między Kuratorjami i Izbami Rzemieślniczemi.

5) Ponieważ zasoby skarbowe nie zezwolą Państwu na odpowiednią rozbudowę sieci szkół dokształcających zawodowych jak również i zawodowych typu zasadniczego, przeto punkt ciężkości w szkolnictwie musi być oparty w najbliższej przyszłości:

a) na kursach dokształcających zawodowych,

b) na kursach zawodowych wszelkiego rodzaju.

III. Subwencje.

W końcu delegat rzemiosła wyraził postulat, aby Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego poleciło Kuratorjom uwzględnienia w pierwszym rzędzie podań Izb Rzemieślniczych w sprawach subwencji na różne kursy i szkoły.

Z prac Państwowej Rady Oświecenia Publicznego

Dnia 29 listopada 1934 r. odbyło się doroczne posiedzenie Państwowej Rady Oświecenia Publicznego, powołanej do życia na podstawie rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 29 października 1932 r. Na porządku dziennym zebrania znajdowały się między inemi sprawy sieci szkół zawodowych.

Pan Minister Oświecenia W. Jędrzejewicz powiedział, co następuje:

„Szkolnictwo zawodowe to dziedzina, w której skutki reformy dadzą niewątpliwie pierwszorzędny efekt społeczny przez wytworzenie nowego typu pracownika o zdecydowanym światopoglądzie gospodarczym. W tej myśli rozwijała się i rozwija reorganizacja szkolnictwa zawodowego. Zostały już opracowane ogólne ramy organizacji szkół zawodowych, a obecnie toczą się w Ministerstwie w ścisłym kontakcie ze sferami gospodarczemi prace nad programami naukowemi i statutami dla nowych szkół zawodowych. Na rok szkolny 1935/36 przewiduje się uruchomienie pierwszych klas w pewnej liczbie szkół zawodowych na zasadach nowego ustroju, oraz uruchomienia pierwszych liceów rolniczych, tej nowej formy uczelni, która niewątpliwie odegra wielką rolę w życiu gospodarczem Państwa.

Z przemówienia p. Ministra wynika, że już w przyszłym roku szkolnym niektóre szkoły będą miały zorganizowane pierwsze klasy stosownie do typów szkół, przewidzianych reformą szkolnictwa zawodowego.

Co się tyczy sieci szkół zawodowych, przeznaczonych dla rzemiosła, Związek Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej przedłoży postulaty rzemiosła w niedalekiej przyszłości. W związku z tym programem oświaty zawodowej Samorządu Rzemieślniczego, zajdzie potrzeba domagania się dalszych subwencyj na szkolnictwo rzemieślnicze, nie objętych memorjałem, skierowanym do Ministerstwa W. R. i O. P., którego treść podajemy na innem miejscu.

Aktualne konieczności finansowe w zakresie szkolnictwa zawodowego

Nowela z dnia 10 marca 1934 r. Dz. U.R.P. (Nr. 40, poz. 350) do prawa przemysłowego w art. 158 ust. IV. wprowadza dla kandydatów do egzaminu mistrzowskiego obowiązek wykazania się świadectwem szkolnem z ukończenia szkoły dokształcającej zawodowej, albo świadectwem, stwierdzającem posiadanie wykształcenia, uznanego przez państwowe władze szkolne za równowartościowe z wykształceniem, jakie daje ukończenie publicznej szkoły dokształcającej zawodowej, albo świadectwem z ukończenia kursów dokształcających zawodowych. Wspomniana nowela nie zawiera żadnych wyjątków od zasady obowiązkowego dokształcania zawodowego i każdy kandydat do egzaminu mistrzowskiego musi wykazać się odpowiedniemi świadectwami.

Wobec takiego stanu prawnego organizowanie kursów dokształcających zawodowych w województwach centralnych, wschodnich a nawet południowych staje się regułą od dnia wejścia w życie noweli, t. j. od 15.VIII. 1934 r. Chociaż artykuł 155 ustawy z dnia 10 marca 1934 r. przewiduje, że Ministerstwo Przemysłu i Handlu oraz Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego mogą w drodze łącznie wydawanych rozporządzeń zawieszać na poszczególnych obszarach Państwa obowiązek dołączania świadectwa szkolnego z ukończenia nauki w publicznej szkole dokształcającej zawodowej dla kandydatów na czeladników, to je-

dnak ze względu na rolę oświaty zawodowej w podniesieniu rzemiosła, samorząd rzemieślniczy będzie dążył do zastąpienia w praktyce nauki w szkołach dokształcających zawodowych, w razie braku tych ostatnich, kursami dokształcającemi zawodowemi.

Wobec wprowadzenia powyższych rygorów przez ustawę z dnia 10 marca 1934 r., Związek Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej zwrócił się do Izb Rzemieślniczych:

1) o poinformowanie, w jakich zawodach każda Izba Rzemieślnicza zamierza zorganizować w roku 1934/35 kursy dokształcające zawodowe:

a) dla kandydatów do egzaminu mistrzowskiego,

b) dla kandydatów do egzaminu czeladniczego;

2) o poinformowanie, jakie szkoły typu zasadniczego w rozumieniu rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 21 listopada 1933 r. o organizacji szkolnictwa zawodowego należy uruchomić w najbliższym roku szkolnym;

3) o ustalenie, które szkoły zawodowe typu zasadniczego, jak również szkoły dokształcające zawodowe mogą być narażone na likwidację z początkiem roku szkolnego wobec braku odpowiednich zasiłków.

Dane cyfrowe, poniżej podane, są oparte na wynikach ankiety tej.

Subwencje, potrzebne na uruchomienie w roku 1934/35 **kursów dokształcających zawodowych dla kandydatów do egzaminu mistrzowskiego** na terenie wszystkich Izb Rzemieślniczych, wynoszą 244.800 zł.

Koszt urządzenia jednego kursu dokształcającego zawodowego wyniesie według obliczenia Izb w Krakowie, Grudziądzu, Brześciu, Białymstoku, Stanisławowie od 600 do 800 złotych; według Izb we Włocławku, Nowogródku, Lwowie, Tarnopolu, Łucku—od 1000 do 1312 złotych; wreszcie według Izby w Wilnie — 3.500 zł.

Niektóre Izby ustalają ilość kursów, które będą uruchomione w roku 1934/35, inne uzależniają ją od otrzymania subwencji i od zgłoszeń kandydatów.

Tak np. Izba we Włocławku zamierza urządzić ogółem 10 kursów, a mianowicie 1 dla czeladników mularskich, 2 kursy krawieckie, 1 stolarski, 2 dla czeladników kowalskich i ślusarskich, 2 kursy dla grupy skórzanej i 2 fryzjerskie. Izba w Grudziądzu 12 kursów dla czeladników krawieckich, stolarskich, piekarskich, cukierniczych, szewckich, ślusarskich i budowlanych. Izba w Białymstoku ogółem 15 kursów w 4 miejscowościach (w Białymstoku, Bielsku, Grodnie i Wołkowysku) dla grupy drzewnej, metalowej, spożywczej, odzieżowej, budowlanej i skórzanej (garbarstwo). Izba w Łucku ogółem 20 kursów w 14 miejscowościach dla czeladników malarskich, ciesielskich, ślusarskich itd.

Obliczając w przybliżeniu, że koszt jednego kursu dokształcającego zawodowego dla kandydatów do egzaminu mistrzowskiego wynosić będzie 1200 zł. oraz, że kursów tych na terenie jednej Izby urządzić wypadnie przeciętnie 12, otrzymamy dla 17 Izb ogólną sumę 1200 zł. × 12 × 17 = 244.800 zł.

Subwencje, potrzebne na uruchomienie w roku 1934/35 **kursów dokształcających dla kandydatów do egzaminu czeladniczego** na terenie wszystkich Izb Rzemieślniczych (za wyjątkiem województw zachodnich), dochodzą do ogólnej cyfry 560.000 zł.

Koszt urządzenia jednego kursu dokształcającego wyniesie według obliczenia Izb w Kielcach, Białymstoku, Brześciu, Lwowie, Łucku od 500 do 850 zł. Izby w Krakowie, Włocławku, Stanisławowie, obliczają ten koszt od 1000 do 1600 zł., uwzględniając w pewnej mierze charakter zawodowy dokształcania, a Izba w Wilnie podaje kosztorys dla kursu dokształcającego zawodowego w wysokości 3500 złotych.

Należy liczyć przeciętnie koszt jednego kursu na 1000 zł. Przeciętna ilość większych ośrodków rzemieślniczych, gdzie niema szkół dokształcających zawodowych i gdzie trzeba urządzić kurs dokształcający dla terminatorów, wynosić może, zgodnie z cyfrą, podaną przez Izbę w Kielcach — 40 na terenie każdej Izby.

Ogółem przeto na urządzenie kursów dokształcających dla kandydatów do egzaminu czeladniczego potrzeba dla 14 Izb Rzemieślniczych w województwach centralnych, południowych i wschodnich 1000 zł. × 40 × 14 = 560.000 zł.

Subwencje potrzebne **dla szkół dokształcających zawodowych** w roku 1934 — 1935 na terenie wszystkich Izb Rzemieślniczych wynoszą: 489.766 złotych.

a) Oprócz subwencyj na bieżące wydatki, wypłacanych szkołom dokształcającym zawodowym przez Kuratorja O. S., potrzebne są subwencje dodatkowe na urządzenie warsztatów szkolnych i na pomoce naukowe w wysokości przeciętnej po 1000 zł. dla jednej szkoły, czyli dla 385 szkół w województwach centralnych, południowych i wschodnich 385.000 zł., dla województwa pomorskiego 4000 zł. i dla szkoły dokształcającej zawodowej w Poznaniu, która przeniesiona została do pustego lokalu we własnym domu, na urządzenie warsztatów szkolnych — 18.700 zł., razem 407,700 zł.

b) Na pokrycie przewidywanego niedoboru w roku 1934/35, a częściowo i zaległości za ubiegłe lata, które w wielu wypadkach mogą spowodować likwidację szkoły, potrzeba:

w Białymstoku . . .	2.750 zł.
„ Łucku	5.816 „
„ Tarnopolu	5.000 „
„ Wilnie	2.500 „
Razem .	16.066 zł.

c) Nie należy zapominać, że potrzeby istniejących szkół dokształcających zawodowych nie wyczerpują całokształtu potrzeb szkolnictwa dokształcającego w zakresie rzemiosła. Istnieje konieczność rozbudowy szkół dokształcających zawodowych w całem Państwie, które wyraża się liczbą 1500 szkół, jeżeli wszystkie województwa miałyby pozyskać sieć szkół zbliżoną do sieci w województwie poznańskiem, gdzie jedna szkoła przypada na 125 warsztatów rzemieślniczych.

Na tem miejscu zaznaczymy tylko, że w obecnej chwili palącą koniecznością jest założenie kilkudziesięciu szkół na terenie 5 Izb Rzemieślniczych a mianowicie 10 szkół na terenie Izby w Brześciu, (gdzie 1 szkoła przypada na 2.654 warsztatów rzemieślniczych), 8 szkół w województwie Białostockiem, 6 szkół w województwie Nowogrodzkiem, 5 szkół w woj. Kieleckiem i 4 szkół w woj. Lubelskiem.

Licząc, że budżet szkoły w pierwszym roku jej istnienia wynosić może tylko 1000 zł. a na urządzenie warsztatu i na inne pomoce naukowe wystarczyłoby na-

razie również 1000 zł., na uruchomienie 33 szkół dokształcających zawodowych potrzebna byłaby suma 66.000 zł.

Ogółem na szkoły dokształcające zawodowe potrzebna jest subwencja w wysokości 407.000 + 16.066 + 66.000 czyli **489.766 zł.**

Subwencje dla **szkół rzemieślniczo-przemysłowych** na r. 1934/35 na terenie **wszystkich Izb Rzemieślniczych.**

Ze względu na to, że dopiero od niedawna został nawiązany kontakt między Izbami Rzemieślniczemi a niektóremi kierownictwami szkół rzemieślniczo - przemysłowych, i że proces ten postępuje nie bez pewnych przeszkód, Związek Izb Rzemieślniczych rozporządza niekompletnym materjałem cyfrowym odnośnie potrzeb i braków szkół zawodowych. Szczegółowe dane, dotyczące deficytów za lata ubiegłe i przewidzianego deficytu na rok bieżący nadesłało 7 Izb Rzemieślniczych. Aby częściowo pokryć deficyt i uchronić szkoły od likwidacji, potrzebna jest subwencja dla 33 szkół rzemieśniczo-przemysłowych, na terenie siedmiu województw w ogólnej sumie 133.557 złotych. Nie będzie zdaje się ryzykownem przypuszczenie, że dla wszystkich szkół rzemieślniczych na całym obszarze Państwa cyfrę subwencji na częściowe pokrycie deficytów należałoby ustalić w wysokości około **300.000 złotych.**

Ponadto szkoły rzemieślniczo-przemysłowe powinnyby otrzymać subwencje na ulepszenie systemu nauczania praktycznego, na zakup pomocy naukowych a także na urządzanie **kursów doskonalenia** dla absolwentów tych szkół, pragnących rozszerzyć i pogłębić swą wiedzę w kierunku **specjalizacji** oraz dla samoistnych rzemieślników.

Gdyby przyjąć, że przy każdej szkole rzemieślniczo-przemysłowei urządzony był **tylko jeden kurs** doskonalenia zawodowego kosztem 1500 zł., wyniosłoby to dla 220 szkół sumę 330.000 zł. Oprócz tego, licząc na pomoce naukowe dla każdej szkoły przeciętnie 750 zł., otrzymalibyśmy dla wszystkich szkół sumę 165.000 złotych, co razem pozwala określić wysokość subwencji potrzebnej dla szkół rzemieślniczo - przemysłowych na sumę około **500.000 złotych.**

Ogólna subwencja potrzebna na szkolnictwo rzemieślnicze wynosi **2.094.566** złotych.

Na organizowanie i przeprowadzanie wszelkich kursów subwencje mogą być udzielane na wniosek właściwej terytorjalnie Izby Rzemieślniczej: Instytutom Rzemieślniczym, Przemysłowo - Rzemieślniczym i Dyrekcjom szkół dokształcających zawodowych i szkół zawodowych.

Powyższe dane Związek Izb podał w specjalnym memorjale do wiadomości Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, zaznaczając, że Izby Rzemieślnicze zwrócą się pisemnie do kompetentnych Kuratorjów z przedstawieniem ogólnych potrzeb szkolnictwa rzemieślniczego w poszczególnych województwach i konieczności udzielenia odpowiednich subwencji na ten cel. Ponadto Związek Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej zwracał się z prośbą do Ministerstwa W. R. i O. P. o polecenie Kuratorjom, aby uwzględniały w pierwszym rzędzie postulaty Izb Rzemieślniczych w zakresie szkolnictwa — rzemieślniczego.

Postulaty powyższe nie obejmują szkół zawodowych w rozumieniu rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 21 listopada 1933 r. o organizacji szkolnictwa.

Czynności i kwalifikacje pracowników rzemieślniczych w budownictwie

Ministerstwo Wyznań Religjnych i Oświecenia Publicznego ogłosiło materjał do organizacji szkolnictwa zawodowego *).

Materjały ogłoszone są wynikiem pracy długiej i mozolnej Ministerstwa W. R. i O. P. i Państwowej Komisji Oświaty Zawodowej, w skład której weszli przedstawiciele życia gospodarczego, a jeżeli chodzi o rzemiosło, przedstawiciele wszystkich rzemiosł, dla których projektowano szkoły zawodowe typu zasadniczego, jako racjonalną formę szkolenia pracowników.

W „Materjałach do organizacji szkolnictwa zawodowego" omawiane są kwalifikacje i rodzaje działalności pracowników w poszczególnych zawodach. Ponieważ działalność i kwalifikacje pracowników w tezach opracowanych przez Ministerstwo W. R. i O. P. były w swoim czasie jednem z zagadnień przy omawianiu ustroju szkolnictwa i łączą się ściśle z obecnie przeprowadzanemi pracami przez Związek Izb Rzemieślniczych nad programem egzaminacyjnym, przeto uważamy za wskazane niektóre dane z Materjałów do organizacji szkolnictwa zawodowego ogłaszać stopniowo na łamach „Rzemiosła". Informacje te będą wskazówkami dla autorów programów dla Komisyj Egzaminacyjnych czeladniczych i mistrzowskich przy Związku Izb Rzemieślniczych.

Działalność i kwalifikacje pracowników, scharakteryzowane przez część ustawy, dotyczą szkół zawodowych typu zasadniczego podawane będą według grup rzemiosł.

Rozpoczniemy od rzemiosł budowlanych z tem, że będziemy podawali oddzielnie działalność i kwalifikacje dla pracowników i osobno dla mistrzów rzemiosł budowlanych.

1. **Murarz.**

Czynności: wykonywanie murów prostych pod sznur, sklepień Kleina i na szalowaniu, po buksztelu, odrobienie otworów, sklepień nad otworami, filarów, trzcinowanie i tynkowanie stropów i ścian, ustawianie futryn, licowanie zwykłe i ozdobne i ozdoby architektoniczne, sztukaterja, układanie terrakoty, glazury i t. p.

Wiadomości zawodowe i usprawnienia. Murarz winien, obok usprawnienia w typowych robotach murarskich, nabywanego drogą dłuższej praktyki posiadać praktyczną, a w odpowiedniej mierze i teoretyczną znajomość materjałoznawstwa, narzędzi i elementów rysunku zawodowego; ponadto niezbędne wiadomości z teorji budownictwa oraz elementarną znajomość organizacji robót budowlanych.

Cechy psychofizyczne: staranność, brak lęku przestrzeni, zmysł

*) „Materjały do organizacji szkolnictwa zawodowego", wydawnictwo Bibljoteki Oświaty i Wychowania (Tom III), str. 492 — 498.

równowagi, silny i zdrowy organizm.

2. **Cieśla.**

Czynności: wykonywanie połączeń i zaciosów wiązań dachowych i innych, montowanie ich na miejscu pracy, wykonywanie schodów drewnianych, podłóg ślepych i białych, podsufitek, pułapów, ścianek działowych, szalowań dachowych, rusztowań różnych rodzajów, szalowanie, stemplowanie i rozszalowywanie konstrukcyj żelbetowych i t. p.

Wiadomości zawodowe i usprawnienia. Cieśla winien, obok nabytego drogą dłuższej praktyki usprawnienia w typowych robotach ciesielskich, posiadać praktyczną, a w odpowiedniej mierze i teoretyczną znajomość materjałoznawstwa, narzędzi i elementów rysunku zawodowego; ponadto niezbędne wiadomości z teorji budownictwa oraz elementarną znajomość organizacji robót budowlanych.

Cechy psychofizyczne: jak wyżej.

3. **Żelbetnik, zdun, malarz, kamieniarz, dekarz, blacharz.**

Czynności. Zarówno czynności żelbetnika jak i szeregu innych rzemieślników zatrudnionych na budowie, a więc: zdunów, malarzy, kamieniarzy, dekarzy, blacharzy są to zabiegi naogół nieskomplikowane, w których potrzebne usprawnienie może być osiągnięte wyłącznie przez krótszą lub dłuższą pracę w zawodzie.

Wiadomości zawodowe i usprawnienie. Potrzebne tym pracownikom w niewielkim zakresie wiadomości zawodowe oparte są przedewszystkiem na usprawnieniu w danej specjalności oraz na praktycznej znajomości materjałoznawstwa danego działu, narzędzi, maszynoznawstwa specjalnego oraz elementów organizacji robót danej specjalności.

Cechy psychofizyczne: staranność, zdrowy organizm.

4. **Majster murarski.**

Czynności. Majster murarski nadzoruje roboty murarskie zasadnicze i pomocnicze, według wskazań kierownictwa, instruuje rzemieślników i robotników, usuwa przeszkody w pracy, przyjmuje materjały murarskie na budowę pod względem ilościowym i jakościowym. W granicach zakreślonych mu kompetencyj należy doń organizacja pracy i kontrola jej wydajności, zużycia materjałów, czynności administracyjne, kontrola wykonania, pomiary, rozrachunki.

Wiadomości zawodowe i usprawnienie. Majster murarski winien posiadać obok doskonałego praktycznego opanowania zawodu, odpowiednio szerszą i głębszą niż murarz praktyczną i teoretyczną znajomość materjałoznawstwa, maszynoznawstwa specjalnego i rysunku zawodowego; ponadto niezbędne wiadomości z teorji budownictwa oraz organizacji robót budowlanych pod względem technicznym, handlowym i administracyjnym.

Cechy psychofizyczne: inicjatywa, wnikliwość, staranność, szybkość decyzji, uzdolnienia organizacyjne, umiejętność postępowania z ludźmi, brak lęku przestrzeni oraz zdrowy i silny organizm.

5. **Majster ciesielski.**

Czynności. Majster ciesielski prowadzi roboty ciesielskie w myśl poleceń kierownictwa, pełniąc czynności analogiczne jak majster murarski.

Wiadomości zawodowe i usprawnienia. Majster ciesielski winien posiadać obok doskonałego opanowania techniki robót ciesielskich w budownictwie wszelkich typów, nabytego drogą dłuższej praktyki odpowiednio głębszą i szerszą, niż wykonawcy bezpośredni, znajomość technologji drzewa (ze szczegółowem uwzględnieniem wytrzymałości), statystyki poglądowej, materjałoznawstwa, elementów rysunku zawodowego ponadto niezbędne wiadomości z teorji budownictwa oraz organizacji robót budowlanych (ze szczególnem uwzględnieniem ciesielskich) pod względem technicznym, handlowym i administracyjnym.

Cechy psychofizyczne: jak u majstra murarskiego.

6. **Majster żelbetnik.**

Czynności. Majster żelbetnik nadzoruje roboty żelbetowe według wskazań kierownictwa, instruuje robotników w pracy, usuwa drobne przeszkody w jej przebiegu, przyjmuje materjał pod względem ilościowym i jakościowym. W zakresie udzielonych mu kompetencyj organizuje pracę, kontroluje wydajność pracy ludzi i maszyn, narzędzi, zużycie materjałów. Należą do niego proste czynności administracyjne oraz pomiary robót wykonanych.

Wiadomości zawodowe i usprawnienie. Majster-żelbetnik winien zatem posiadać, obok doskonałego opanowania techniki robót żelbetowych, odpowiednio szerszą i głębszą, niż wykonawcy bezpośredni, znajomość technologji żelbetu, rysunku zawodowego, materjałoznawstwa; ponadto niezbędne wiadomości z budownictwa (ze szczególnem uwzględnieniem żelbetnictwa) oraz organizacji robót budowlanych (zwłaszcza żelbetnictwa) pod względem technicznym, handlowym i administracyjnym.

Cechy psychofizyczne: energja, staranność, szybkość decyzji, uzdolnienie organizacyjne oraz silny i zdrowy organizm.

7. **Majster kamieniarski.**

Czynności. Majster kamieniarski nadzoruje wszelkiego rodzaju roboty kamieniarskie (przy wznoszeniu budowli) instruuje robotników, przyjmuje materjały pod względem jakościowym i ilościowym, w granicach zakreślonych kompetencyj organizuje roboty, kontroluje wydajność pracy; ponadto należą do niego w odpowiednim zakresie czynności administracyjne oraz pomiary robót wykonanych.

Wiadomości zawodowe i usprawnienie. Majster kamieniarski winien posiadać obok doskonałego praktycznego opanowania robót kamieniarskich, odpowiednio szerszą i głębszą niż wykonawcy bezpośredni, znajomość technologji kamieniarskiej, materjałoznawstwa, maszynoznawstwa specjalnego rysunku zawodowego; ponadto wiadomości z teorji budownictwa oraz organizacji robót budowlanych (ze szczególnem uwzględnieniem kamieniarskich) pod względem technicznym, handlowym i administracyjnym.

Cechy psychofizyczne: te same, co dla majstra-żelbetnika.

8. **Majster zduński.**

Czynności: Majster zduński nadzoruje roboty zduńskie, instruuje w pracy robotników i rzemieślników, przyjmuje materjały ilościowo i jakościowo, organizuje roboty w swoim zakresie, kontroluje wydajność pracy; poza tem należą doń proste czynności administracyjne, kontrola objektów wykonanych, ustalenie przyczyn wadliwego działania pieców i ich usuwania.

Wiadomości zawodowe i usprawnienie. Majster zduński winien posiadać, obok doskonałego praktycznego opanowania techniki stawiania pieców, odpowiednio szer-

szą i głębszą, niż zduni, znajomość techniki ogrzewania, materjałoznawstwa, rysunku zawodowego; ponadto elementarne wiadomości z teorji budownictwa oraz organizacji robót zduńskich pod względem technicznym, administracyjnym i handlowym.

Cechy psychofizyczne: te same co dla majstra-żelbetnika.

9. **Majster malarski.**

Czynności. Majster malarski nadzoruje robty malarskie, instruując w pracy robotników i rzemieślników, przyjmuje materjały pod względem jakościowym i ilościowym, dobiera barwy i farby, organizuje roboty malarskie i kontroluje wydajność pracy; należą doń prócz tego proste czynności administracyjne oraz pomiary robót.

Wiadomości zawodowe i usprawnienie. Majster malarski winien posiadać obok doskonałego opanowania techniki malarskiej różnemi rodzajami farb, odpowiednio szerszą i głębszą znajomość zasad technologji barwników, materjałoznawstwa, rysunku zawodowego, ponadto wiadomości z organizacji robót malarskich pod względem technicznym, handlowym i administracyjnym.

Cechy psychofizyczne: są dla majstra malarskiego nagół te same co dla innych majstrów, ponadto winien posiadać dobry gust.

Według ustroju szkół dla pracowników w budownictwie, tych ostatnich da się połączyć dla celów szkolenia na rzemieślników w dwie grupy:

1) wykonawców bezpośrednich, pracowników rzemieślniczych różnych rzemiosł budowlanych;

2) majstrów poszczególnych rzemiosł budowlanych.

(D. c. n.).

Programy egzaminacyjne mistrzowskie i czeladnicze zduńskie

Sekcje Komisji Oświaty Zawodowej, powołane przy Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej opracowują programy egzaminacyjne dla poszczególnych rzemiosł. Niektóre z nich już ukończyły prace.

Związek Izb Rzemieślniczych uzgadnia poszczególne programy z Izbami Rzemieślniczemi.

Celem zainteresowania szerszych mas rzemieślniczych sprawą programów egzaminacyjnych przystępujemy do ogłaszania opracowanych programów.

Programy te będą podawane w kolejności, w jakiej zostały opracowane.

Sekcja zduńska pod przewodnictwem p. inż. A. Birszenka, w skład której weszli pp. Wł. Polak, H. Herb i A. Szczepański pierwsza ukończyła prace nad programem egzaminacyjnym czeladniczym i mistrzowskim, który poniżej podajemy.

Zwracamy się z apelem do Sz. Czytelników o nadsyłanie do Związku Izb Rzemieślniczych R. P. uwag i poprawek do projektu programów egzaminacyjnych, które po zatwierdzeniu przez Samorząd Rzemieślniczy wejdą w życie w niedalekiej przyszłości.

PROGRAM EGZAMINACYJNY DLA ZAWODU ZDUŃSKIEGO

Egzamin mistrzowski teoretyczny.

I. Część ogólna.

(jak w innych rodzajach rzemiosł budowlanych).

II. Część zawodowa.

P y t a n i a :

1. Jak powinien wyglądać kafel pierwszego gatunku?
2. Jaka różnica jest między kaflem pierwszego a drugiego gatunku?
3. Jak powinien wyglądać kafel kolorowy na glazurze szamotowej?
4. Czem różni się kafel kolorowy na glazurze zwykłej od kafla na glazurze szamotowej?
5. Czem różni się polewa na kaflu szmelcowa od glejtowej?
6. Jaką powinna być cegła zwykła, używana do budowy pieców?
7. Jaką powinna być cegła ogniotrwała (szamotowa)?
8. Jaką winna być glina do stawiania pieca?
9. Jak się powinno kolorować piece?
10. W jaki sposób zakłada się piec czterokątny na 2 pokoje, żeby stał w prostokącie i nie był skręcony?
11. Jak się zakłada piec pięciokątny z jednym uskokiem z dwoma uskokami, z „platgzymsem"?
12. Co należy zrobić z kaflem przed wstawieniem go w budowany piec?
13. Jak się wstawia w piec kafel kwadratelowy, gdy jest podcięty dołem lub górą?
14. Co należy uczynić po ukończeniu stawiania jednego rzędu, a przed rozpoczęciem drugiego rzędu?
15. Jak kafel powinien być oszabrowany?
16. Na co w lokalu powinien zwrócić uwagę zdun przed postawieniem pieca?
17. Jak należy łączyć piec z przewodem kominowym w budynku o kilku kondygnacjach?
18. Jak trzeba łączyć do jednego przewodu kominowego kilka pieców na jednym poziomie?
19. Jaka może być dopuszczalna najmniejsza odległość pieca kaflowego od ściany murowanej, drewnianej otynkowanej i nieotynkowanej?
20. W jaki sposób powinna być zabezpieczona od ognia podłoga drewniana?
21. Na czem polega hermetyczność pieca?
22. Gdzie powinny być umieszczone otwory w piecu dla czyszczenia sadz?
23. Jaka powinna być wielkość przekroju kanałów dymnych w piecu w stosunku do przekroju paleniska?
24. Z jakiego rodzaju (gatunku) gliny daje się zrobić kafel?
25. Jak należy przygotować glinę, kafel i czy dodaje się jakieś domieszki?
26. Jak się wytwarza kafel kwadratelowy, cokoły i zakończenia?
27. Jak się w dalszym ciągu przygotowuje kafel do wypalania?
28. Jak się odbywa proces wypalania kafla?
29. Ile razy kafel poglazurowany potrzebuje być wypalany?
30. Jaką temperaturę wytrzymują gliny kaflowe?
31. Jak się przygotowuje kafel przed pokryciem glazurą?
32. Jak się pokrywa kafel glazurą?
33. Jaka jest glazura przed użyciem do glazurowania?
34. Jak się wypala kafel poglazurowany?
35. Jak należy ustawić kafle poglazurowane w piecu do wypalenia?

36. Dlaczego kafel gładki jest prosty?

37. Jaki kafel nazywa się szamotowy?

38. Czem różni się kafel (glazura) kwadratel od „berlińskiego", białego szmelcowego?

39. Jakie narzędzia powinien posiadać zdun przystępując do budowy pieców?

40. Czy wolno obsadzić zasuwę (szyber) w piecu kuchennym?

41. Jak należy wybudować kanał dymowy pod podłogą przy postawieniu na środku pokoju w suterenach przy wilgotnym gruncie pieca kuchennego?

42. Jak się puszcza ogień w kuchni restauracyjnej o 2-ch piekarnikach z szafką podgrzewaczem?

43. Jak należy narysować piec i trzon (piec) kuchenny w przekrojach pionowych i poziomych?

44. Czy są konieczne drzwiczki wycierowe w trzonie kuchennym?

45. Czy można łączyć kilka kuchen do jednego przewodu kominowego i w jakich warunkach?

46. Jakie mogą być największe wymiary pieca przy jednym palenisku?

47. Jak należy obliczyć kubaturę pieca i lokalu?

48. Jak należy obliczyć wydajność pieca w kalorjach?

49. Jak należy obliczyć stratę ciepła w lokalu?

50. Jakiej wielkości należy stosować ruszt w stosunku do powierzchni ogrzewalnej paleniska w piecu?

51. Jak zbadać wadjum szuflady komorowej i znaleźć przyczyny wadliwego jej działania?

52. Jakich systemów są piece w Polsce, jakie są ich zalety i wady?

53. Jakie są przekroje pieców figuralnych i sztukowych?

54. Jakie sa znane większe fabryki kafli w Polsce, czem się różnią ich wyroby i ich ceny?

55. Jakie piece obecnie są uważane za najwięcej estetyczne i dlaczego?

56. Jak powinien być wystawiony rachunek?

57. Jak przeprowadza się kalkulację pieca i trzonu kuchennego (materjał i robocizna)?

Egzamin mistrzowski praktyczny.

1. Wykonanie pracy przy budowie pieca jasnego lub kuchni białej według polecenia przewodniczącego, oraz

2. Wykonanie rysunku na dany temat np. kuchni restauracyjnej.

Egzamin czeladniczy teoretyczny.

Część ogólna.

(Jak w innych rodzajach rzemiosł budowlanych).

II. Część zawodowa.

P y t a n i a :

1. Jak powinien wyglądać kafel pierwszego gatunku?

2. Jaka różnica jest między kaflem pierwszego a drugiego gatunku?

3. Jak powinien wyglądać kafel kolorowy na glazurze szamotowej?

4. Czem różni się kafel kolorowy na glazurze zwykłej od kafla na glazurze szamotowej?

5. Czem różni się polewa na kaflu szmelcowa od glejtowej?

6. Jaką powinna być cegła do budowy pieców?

7. Jaką powinna być cegła ogniotrwała (szamotowa)?

8. Jaką winny być glina do stawiania pieca?

9. Jak się powinno kolorować piece?

10. W jaki sposób zakłada się piec czterokątny na 2 pokoje, żeby stał w prostokącie i nie był skręcony?

11. Jak się zakłada piec pięciokątny z jednym uskokiem, z dwoma uskokami, z „platzgzymsem"?

12. Co należy zrobić z kaflem przed wstawieniem go w budowany piec?

13. Jak się wstawia w piec kafel kwadratelowy, gdy jest podcięty dołem lub górą?

14. Co należy uczynić po ukończeniu stawiania jednego rzędu, a przed rozpoczęciem drugiego rzędu?

15. Jak kafel powinien być oszabrowany?

16. Na co w lokalu powinien zwrócić uwagę zdun przed postawieniem pieca?

17. Jak należy łączyć piec z przewodem kominowym w budynku o kilku kondygnacjach?

18. Jak trzeba łączyć do jednego pewnego przewodu kominowego kilka pieców na jednym poziomie?

19. Jaka może być dopuszczalna najmniejsza odległość pieca kaflowego od ściany murowanej, drewnianej, otynkowanej i nieotynkowanej?

20. W jaki sposób powinna być zabezpieczona od ognia podłoga drewniana?

21. Na czem polega hermetyczność pieca?

22. Gdzie powinny być umieszczone otwory w piecu dla czyszczenia sadz?

23. Jaka powinna być wielkość przekroju kanałów dymnych w piecu w stosunku do przekroju paleniska?

24. Z jakiego rodzaju (gatunku) gliny daje się zrobić kafel?

25. Jak należy przygotować glinę, kafel i czy dodaje się jakichś domieszek?

26. Jak się wytwarza kafel kwadratelowy, cokoły i zakończenia?

27. Jak w dalszym ciągu przygotowuje się kafel do wypalania?

28. Jak się odbywa proces wypalania kafla?

29. Ile razy kafel poglazurowany potrzebuje być wypalany?

30. Jaką temperaturę wytrzymują gliny kaflowe?

31. Jak się przygotowuje kafel przed pokryciem glazurą?

32. Jak się pokrywa kafel glazurą?

33. Jaka jest glazura przed użyciem do glazurowania?

34. Jak się wypala kafel poglazurowany?

35. Jak należy ustawić kafle poglazurowane w piecu do wypalania?

36. Dlaczego kafel gałdki jest prosty?

37. Jaki kafel nazywa się szamotowy?

38. Czem różni się kafel (glazura) kwadratel od „berlińskiego", białego szmelcowego?

39. Jakie narzędzia powinien posiadać zdun przystępując do budowy pieców?

40. Czy wolno osadzić zasuwę (szyber) w piecu kuchennym?

41. Jak należy wybudować kanał dymowy pod podłogą przy postawieniu na środku pokoju w suterenach przy wilgotnym gruncie pieca kuchennego?

42. Jak się puszcza ogień w kuchni restauracyjnej o 2-ch piekarnikach z szafką podgrzewaczem?

43. Jak należy narysować piec i trzon (piec kuchenny) w przekronikach z szafką podgrzewaczem?

44. Czy są konieczne wycierowe drzwiczki w trzonie kuchennym?

45. Czy można łączyć kilka kuchen do jednego przewodu kominowego i w jakich warunkach?

46. Jakie mogą być największe wymiary pieca przy jednem palenisku?

Egzamin czeladniczy praktyczny.

Wykonanie pracy przy budowie pieca jasnego lub kuchni białej według polecenia Przewodniczącego Komisji.

Czas zajęć instruktorów w szkołach zawodowych

Rozporządzenie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 29 października 1934 r. (Dz. Urz. N. 8, poz. 123) o wymiarze zajęć asystentów i instruktorów w szkołach zawodowych, wydane na podstawie § 18 i 19 rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24 stycznia 1934 r., postanawia w art. 1, „że asystenci, względnie instruktorzy w szkołach zawodowych, opartych na 6-u klasach gimnazjum, obowiązani są do pełnienia czynności asystenckich lub instruktorskich w wymiarze 27 godzin tygodniowo, a we wszystkich innych szkołach zawodowych 36 godzin tygodniowo".

Rozporządzenie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24 stycznia 1934 r. (Dz. Urz. N. 1, poz. 4) o wymiarze godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół w art. 15—18 ustala obowiązki kierowników warsztatów szkolnych i instruktorów szkół zawodowych.

§ 15.

Kierownik warsztatów szkolnych obowiązany jest do pełnienia wszystkich czynności, związanych z kierownictwem i zajęciami praktycznemi przez cały czas pracy młodzieży w warsztatach szkolnych oraz do udzielania nauki w wymiarze:

a) 12 godzin lekcyjnych tygodniowo, gdy warsztat szkolny czynny jest ponad 22 do 30 godzin tygodniowo,

b) 9 godzin lekcyjnych tygodniowo, gdy warsztat szkolny czynny jest ponad 30 do 38 godzin tygodniowo,

c) 6 godzin lekcyjnych tygodniowo, gdy warsztat szkolny czynny jest ponad 38 godzin tygodniowo.

§ 16.

Kierownik wydziału, względnie działu, obowiązany jest do pełnienia wszystkich czynności, związanych z kierownictwem oraz do udzielania nauki w ilości od 12—18 godzin lekcyjnych tygodniowo, zależnie od wielkości wydziału (działu) i decyzji Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 17.

Instruktor szkoły zawodowej obowiązany jest do pełnienia czynności instruktorskich w wymiarze od 27 do 36 godzin tygodniowo, zależnie od typu i stopnia szkoły oraz decyzji Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 18.

Instruktor szkoły zawodowej, który nie może być zajęty czynnościami instruktorskiemi w pełnym wymiarze godzin, określonym w § 17, obowiązany jest do pracy, związanej z prowadzeniem warsztatów w liczbie godzin, brakujących mu do pełnego wymiaru.

Sztuka w Rzemiośle

Zastój w handlu wpłynął z jednej strony na to, że produkcja — fabryczna w pierwszym rzędzie — musiała przystosować się do zmniejszonych wymagań konsumenta pod względem jej jakości, ponieważ decydującym czynnikiem stała się przedewszystkiem taniość towaru.

Z drugiej strony jednak — zwłaszcza w produkcji rzemieślniczej — walka o zdobycie konsumenta przypomniała tę zasadę, że wyroby, wyróżniające się piękną formą, dostosowaną do stylu nowoczesnego i przyciągające wzrok estetyką linji, barwy i kształtu, prędzej znajdują nabywców.

Pod hasłem „sztuka w przemyśle" organizowana jest obecnie w Londynie wystawa artykułów mody, mebli, dekoracji wnętrz, ceramiki i szkła, mająca na celu zbliżenie artysty do warsztatu wytwórczego oraz wykazanie korzyści gospodarczych z tego zbliżenia wynikających.

*

Pomimo trudnych warunków gospodarczych rzemiosło polskie ujawnia dążenia ku podniesieniu wartości produkcji przez udoskonalenie jej pod względem nietylko technicznym, ale i artystycznym.

Innemi krocząc drogami, do tego samego dąży celu grono polskich artystów plastyków, pragnących przez sztukę przyczynić się do odrodzenia rzemiosła artystycznego.

Dzięki twórczej inicjatywie zasłużonego rektora Akademji Sztuk Pięknych w Warszawie, Tadeusza Pruszkowskiego, szkoła ta wprowadziła działy, oparte o warsztat rzemieślniczy, robiąc wyłom w tradycyjnej nauce malarstwa wyłącznie „sztalugowego". W Akademji Sztuk Pięknych są dobrze wyposażone warsztaty stolarskie, ceramiczne i tkackie.

W Szkole Sztuk Zdobniczych w Warszawie ten sam kierunek, nadany jej przez nieżyjącego już profesora Skoczylasa, rozwija profesor rzeźby J. Szczepkowski. Poza rzeźbą w drzewie i ceramiką, realizuje on próby kształcenia młodzieży w artystycznem ślusarstwie, meblarstwie i projektowaniu wnętrz. Wysoki poziom osiąga tu nauka malarstwa ściennego, gdzie na pierwszy plan wysuwa się obok kompozycji monumentalnej stronę techniczną. Począwszy od preparowania tynku, uczeń zaznajamia się stopniowo z gładką polichromją klejową i kazeinową, z techniką monumentalną (tempera jajkowa i woskowa, fresk, sgrafitto).

*

Przy Muzeum Rzemiosł i Sztuki Stosowanej w Warszawie prof. W. Jastrzębowski zorganizował Kursy Rzemiosł Artystycznych.

Kursy obejmują trzy działy: projektowanie witryn sklepowych, grafikę i dekorację wnętrz. W pierwszym dziale uczeń kształci się w rozwiązywaniu prostemi środkami przestrzeni przy pomocy szeregowania przedmiotów i przeciwstawiania większej masy poszczególnym elementom; ponadto uczy się projektowania wywieszek, napisów i transparentów reklamowych.

Dział projektowania wnętrz w niemniejszym stopniu przyczynić się może do rozszerzenia kultury

plastycznej nietylko u rzemieślników, ale i u szerszego ogółu.

Najważniejszem zagadnieniem w malarstwie jest podporządkowanie formy przedmiotu jego przeznaczeniu. Rozplanowanie i urządzenie wnętrza, proporcje i kształt każdego sprzętu są tu przystosowane do zadań, jakie mają spełniać. Logika każe również odrzucać wszelkie nieistotne, niekonstrukcyjne ozdoby. Uczniowie realizują swoje projekty w warsztacie, gdzie poznają technikę stolarstwa. Studjum poprzedzone jest kursem ogólnym, obejmującym rysunek, malarstwo, rzeźbę, kreślenie perspektywę, projektowanie brył i płaszczyzn.

Henryk Juszkiewicz.

Rzemiosła i roboty budowlane

Według art. 145 ustawy przemysłowej, zmienionej ustawą z dnia 10 marca 1934 r. (Dziennik Ustaw z 1934 r. Nr. 40, poz. 350), do samoistnego wykonywania rzemiosła, wchodzącego w zakres robót budowlanych, wyszczególnionych w art. 333 i 334 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1938 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dziennik Ustaw z 1928 r. Nr. 23, poz. 202), wymagane jest posiadanie tytułu mistrza (majstra) danego rodzaju rzemiosła.

Powyższemi robotami budowlanemi są następujące roboty:

I. — według art. 333: 1) wznoszenie nowych budynków stałych i tymczasowych, 2) nadbudowa ich i powiększenie, 3) przebudowa, przeróbka i dokonywanie zmian w istniejących budynkach, przy których zostają zmieniane, dodawane lub usuwane części nośne lub konstrukcyjne tych budynków, bądź części, wpływające na bezpieczeństwo budynków od ognia lub stan zdrowotny, wreszcie, gdy ulega zmianie wygląd zewnętrzny budynków, ich części lub szczegółów architektonicznych; 4) zmiana przeznaczenia wspomnianych w punktach 1) i 2) budynków lub ich części, a w szczególności przeróbka na pomieszczenia dla pobytu ludzi takich lokali, które uprzednio miały inne przeznaczenie lub były budowane dla innego celu; 5) ustawienie silników mechanicznych o sile powyżej 2 koni mechanicznych, tudzież wykonanie i gruntowne zmiany urządzeń pomocniczych, związanych z budynkami, a mianowicie: dźwigów wszelkiego rodzaju, ogólnych domowych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, ogólnych urządzeń centralnego ogrzewania, dołów kloacznych i t. p.; 6) wykonanie stałych ogrodzeń murowanych i wogóle z trwałego materjału wznoszonych do strony ulic i placów publicznych, wszelkich innych stałych ogrodzeń o wysokości, przekraczającej 3 metry; 7) wykonanie robót ziemnych o stałem technicznem przeznaczeniu, tudzież murów oporowych o wysokości powyżej 80 centymetrów.

II. — według art. 334: 1) roboty wyszczególnione wyżej w punktach 1), 2), 3) i 4) a dotyczące parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich w miejscowościach wiejskich; 2) rozebranie budynków albo ich części, nie wpływających na moc, trwałość, zdrowotność, bezpieczeństwo od ognia lub wygląd pozostałych części budynków; 3) ustawienie silników mechanicznych o sile do 2 koni mechanicznych, przewodów gazowych i stałych przewodów elektrycznych dla prądów o wysokiem napięciu, piorunochronów, studzien, ustępów i gnojowników; 4) urządzanie ogrodzeń, wznoszonych od strony ulic i placów publicznych, z wyjątkiem wyszczególnionych wyżej pod I punkty 6) i 7), i rusztowań od strony ulic i placów publicznych, tudzież wzniesienie wykraczających poza linję regulacyjną tymczasowych budynków, niezbędnych przy budowie.

Przetarg

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Warszawie ogłasza przetarg na dostawę:

A) roczną: 1) Łańcuchów polerowanych „Victor" grub. 2 mm. — 100 kg., grub. 3 mm. — 500 kg., grub. 4 mm. — 400 kg., grub. 5 mm. — 900 kg., 2) 70.000 kg. śrub żel. nieobtoczonych wg. Polsk. Norm. PN/G-922 i wykazu, 3) 1,700 kg. taśmy wełnianej tapicerskiej o szerokości 25 mm. w kolorze malinowym i tygrysim; do oferty należy dołączyć wzór, 4) 8.000 kg. poduszek wełnianych maźniczych opalanych o wymiarach od 110 × 180 mm. do 160 × 275 mm. w/g. warunków technicznych.

B) półroczną: 1) 1.970 kg. skóry juchtowej czarnej i szarej w/g. war. techn., 2) 130 kg. troków surowcowych w/g war. technicznych, 3) 24 szt. skórek irchowych o wym. 60 × 60 mm.

Ilości podane w p. A. i B. na żądanie Dyrekcji mogą być zwiększone lub zmniejszone do 50%. Oferty na każdy materjał oddzielnie z cenami, wypisanemi słownie, składać należy do *godziny 15-ej dnia 27-go grudnia 1934 r.* do skrzynki, znajdującej się w Wydziale Zasobów w gmachu Dyrekcji w Warszawie (ulica Targowa Nr. 74). Otwarcie ofert odbędzie się dnia następnego, odczytanie ofert po zakończeniu czynności związanych z ich otwarciem. Do oferty należy dołączyć pokwitowanie kasy na złożone wadjum w wysokości 5% wartości oferowanych materjałów. W ofertach należy wskazać, czy oferowany materjał jest pochodzenia krajowego. Wzory, wykazy i warunki techniczne są do obejrzenia w biurze Wydziału Zasobów *od godz. 11 do 13-ej pokój Nr. 243.* Ogólne przepisy o przetargach, które obowiązują stających do przetargu, są do nabycia w Dyrekcji (pokój Nr. 243), lub też mogą być wysłane pocztą po nadesłaniu 1 zł. 50 gr. znaczków pocztowych. Firmy, które nie były dostawcami Dyrekcji, winny złożyć do oferty odpis rejestru handlowego. Wzory i próby winny być złożone do dnia 27/XII. 194 r. Wzory i próby złożone po otwarciu ofert3 rozpatrywane nie będą. Firmy ubiegające się o dostawy winny przedstawić dyplom subskrypcji Pożyczki Narodowej oraz kwit o wpłaceniu ostatniej kolejnej raty. Powyższe dokumenty mogą być przedstawione w uwierzytelnionych odpisach.

Zarząd Więzienia w Tarnopolu ogłasza przetarg nieograniczony *na dostawę* dla potrzeb więzienia w okresie *od 1 stycznia 1935 r. do 31 marca 1935 r.* włącznie następujących *artykułów żywnościowych,* a mianowicie:

800 kg. *mięsa wołowego, I gat.,* najwyżej z 10 proc. kości,

1.500 kg. *słoniny, I gat.,*

600 kg. *smalcu wieprzowego, I gat.,*

WSZYSTKIM RZEMIEŚLNIKOM, KTÓRZY PROWADZĄ SAMOISTNIE RZEMIOSŁO NA ZASADZIE PRAW NABYTYCH A NIE POSIADAJĄ KART RZEMIEŚLNICZYCH PRZYPOMINAMY, ŻE W TERMINIE DO DNIA 31 GRUDNIA 1934 R. WINNI ZGŁOSIĆ SIĘ Z ODPOWIEDNIEMI DOKUMENTAMI DO WŁADZ PRZEMYSŁOWYCH I-EJ INSTANCJI W CELU UZYSKANIA KARTY RZEMIEŚLNICZEJ.

Reflektanci na dostawę powyższych artykułów, w całości lub częściowo, winni nadesłać pod adresem naczelnika Więzienia w Tarnopolu, *ul. Mickiewicza Nr. 22*, najpóźniej do *godz. 12 dnia 20 grudnia 1934 r.* swoje oferty w zapieczętowanych kopertach, z napisem: *„Oferta na dostawę artykułów żywnościowych"*, dołączając jednocześnie do oferty kwit Kasy Skarbowej na wpłacone do depozytu więzienia w Tarnopolu wadjum przetargowe w *wysokości 3 proc.* oferowanej wartości dostawy. Przetarg odbędzie się punktualnie o godzinie 12 dnia 20/12 b. r. w biurze więzienia w Tarnopolu. Zarząd Więzienia zastrzega sobie prawo wyboru oferenta, a także w razie potrzeby zarządzenia ustnego przetargu. Bliższych szczegółów, dotyczących powyższych dostaw zasięgać można codziennie u naczelnika więzienia w Tarnopolu w godzinach od 10 do 12-ej.

SKRZYNKA POCZTOWA

P. Józef Włodarczyk, zegarmistrz, Końskie. 1) Stosownie do § 1 rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 24 października 1930 r. o świadectwach złotniczych (Dziennik Ustaw z 1930 r. Nr. 90, poz. 708) zegarmistrz obowiązany jest złożyć przed rozpoczęciem swych czynności wymaganą deklarację we właściwym urzędzie probierczym i uzyskać świadectwo złotnicze. Według § 2 tegoż rozporządzenia za świadectwa złotnicze pobiera się opłatę w następującej wysokości: za świadectwa wydawane przy zarejestrowaniu przedsiębiorstwa oraz przy zmianie właściciela — 10 zł., za świadectwa wydawane przy zmianie siedziby przedsiębiorstwa — 1 zł. — 2) Przyjmować terminatorów i kierować ich praktycznem wykształceniem na podstawie pisemnej umowy o naukę rzemiosła może tylko ten rzemieślnik, który posiada tytuł mistrza (majstra), uzyskany przez złożenie egzaminu przed komisją egzaminacyjną mistrzowską przy Izbie Rzemieślniczej, bądź też przed cechem, jeżeli egzamin mistrzowski był składany przed dniem 15 grudnia 1927 r. Posiadanie tylko karty rzemieślniczej nie uprawnia jeszcze do przyjmowania i kształcenia terminatorów.

OGŁOSZENIE

Więzienie w Drohobyczu-Górka zakupi loco, franco i waga magazyny więzienia: 4.000 kg. słoniny grzbietowej.

Termin dostawy **do dnia 5 stycznia 1935 r.** Wysokość wadjum 5%, wysokość zaś kaucji, w razie otrzymania zamówienia, 10% wartości zamówionych artykułów. Oferty na dostawę wraz z próbkami wyżej wymienionych artykułów należy składać do dnia **18 grudnia 1934 r.**, godz. 11-ta przed południem w zamkniętych i zalakowanych kopertach z napisem: „Oferta" na ręce Naczelnika więzienia, jako przewodniczącego Komisji Gospodarczej i winna zawierać:

1) Powołanie się na ogłoszenie przetargu,

2) wyraźne oświadczenie, że oferent poddaje się zasadniczym warunkom przetargu.

3) podanie ceny w walucie polskiej,

4) ilość oferowanego artykułu,

5) wzmiankę o złożeniu wadjum,

6) imię, nazwisko i adres oferenta.

Komisja Gospodarcza zastrzega sobie dowolny wybór oferenta, jak również zwiększenie względnie zmniejszenie ilości oferowanych artykułów.

O szczegółowych warunkach dostawy osoby zainteresowane mogą się informować u Przewodniczącego Komisji Gospodarczej.

Zapłata należności za dostarczone artykuły uskuteczniana będzie w miarę otrzymania kredytów z Ministerstwa.

Redaktor i wydawca: Związek Izb Rzemieślniczych R. P. **Redaktor odpowiedzialny: WŁADYSŁAW GINDRICH**

Prenumerata: kwartalnie zł. 2.40, półrocznie zł. 4.80, rocznie 9.60.

Ceny ogłoszeń: 1/1 strony — zł. 300, 1/2 — zł. 160, 1/4 — zł. 85, 1/8 — zł. 45, 1/16 — zł. 22.50

Druk. „Współczesna", Sp. z o. o., Szpitalna 10.